

El camí de Barbastre al Vaticà

Tot i que amb Benet XVI l'Opus Dei no controla tots els mecanismes de poder del Vaticà, com passava amb Joan Pau II, la santedat de Josemaría Escrivá de Balaguer i la prelatura donen a l'obra un pedigrí que no tenen uns altres ordes o moviments religiosos.

L'Opus Dei ha convertit en objecte de culte –i gairebé adoració– tot allò que té a veure amb el seu creador –i beat i sant des de fa sis anys– Josemaría Escrivá de Balaguer. Tot i que el fundador va batejar la seva obra (en llatí, *opus*) incomplint el segon manament (“no diràs el nom de Déu en va”) i pecant, potser, de supèrbia, ha fet un veritable miracle un cop mort, ja que el temps transcorregut entre la seua pujada al cel (morí el 26 de juny del 1975) i la seua canonització ha estat un rècord de l'era contemporània: el 1992 era beatificat i el 2002 ascendia a categoria de sant.

La raó, evidentment, és que els successors d'Escrivá de Balaguer han aconseguit llocs clau a tots els estaments de la cúria, a totes les congregacions que mouen els fils del poder i decideixen sobre les qüestions més

Celebració de la canonització d'Escrivá de Balaguer. Al Vaticà, un sant al cel és molt valorat.

diverses, des de les canonitzacions fins als límits dels bisbats més antics i llunyans. Especialment durant el pontificat de Joan Pau II, l'Opus va situar els seus principals peons als principals centres de decisió. Molts han fet un paper protagonista en la història del litigi de les obres d'art que es disputen el bisbat de Lleida i el de Barbastre. Uns altres tenien prou poder als seus llocs respectius per a xiuxiuejar a cau d'orella del papa la seua opinió a favor del bisbat de Barbastre, la ciutat on va nàixer Escrivá de Balaguer, l'objecte de culte de l'Opus Dei.

El membre de l'Opus més conegut, influent i poderós en el pontificat de Joan Pau II –durant el qual es va engegar tot el procés de la segregació de les parròquies de la Franja i el litigi de les obres d'art– va ser Joaquín Navarro-Valls, director de l'oficina de premsa

del Vaticà i home capaç de rectificar les paraules del papa, si calia. Ho recorda l'historiador Josep Maria Prim, autor de *L'Opus Dei* (Edicions Ciutat Vella, 2005): “Quan Joan Pau II va fer unes tímides declaracions en contra de la guerra de l'Iraq, Navarro-Valls no va tenir cap problema a desmentir-lo.” Navarro-Valls va ser cap de premsa del papa durant 22 anys fins que, un any després de l'elecció de Benet XVI, presentà la renúncia –obligada en bona mesura per l'edat, perquè el personal laic del Vaticà es jubila a 70 anys i ell en tenia 69. Però abans Navarro-Valls havia acompanyat Benet XVI a València, a la celebració de la Trobada Mundial de les Famílies, i s'havia esplaiat tot comparant el president espanyol Rodríguez Zapatero amb el cubà Fidel Castro, el nicaragüenc Daniel Ortega i el polonès Jaruzelski.

Una altra frase que havia causat polèmica en boca d'un papa –la que Joan Pau II va pronunciar el gener del 2005 davant els bisbes espanyols criticant la derogació del transvasament de l'Ebre pel govern de Rodríguez Zapatero– és molt possiblement responsabilitat d'un bisbe proper a l'Opus i amb un paper principal en aquesta història: el valencià Vicente Juan, bisbe d'Eivissa des d'aquell 2005, ocupava en aquell moment la secretaria d'estat de Sa Santedat per als països de llengua espanyola –la qual cosa inclou, evidentment, tot l'estat espanyol– i fou possiblement l'autor d'aquella denúncia que provocà una reacció irada del govern de Zapatero.

Les pressions més fortes a favor de Barbastre i de no acceptar els recursos presentats pel bisbat de Lleida sobre el litigi de les obres procedien, segons Eugeni Casanova –autor d'*El Com-*

plot–, d'aquesta secretaria d'estat on hi havia Vicente Juan i del Tribunal de la Signatura Apostòlica on, com ja veurem, hi ha una important representació de l'Opus Dei.

Vicente Juan (nascut a Tavernes de Valldigna el 1955) no és membre numerari de l'Opus, però pertany a la via del nacionalcatolicisme que simpatitza amb l'*obra* i programa misses per Josemaria Escrivá de Balaguer que reuneixen els seus seguidors.

D'aquesta secretaria d'estat depenen al capdavant els nuncis, els ambaixadors del Vaticà. I de Vicente Juan depenien, doncs, els nuncis de l'Amèrica Llatina i d'Espanya. Si el nunci del Vaticà a Espanya, Monteiro do Castro, es va declarar expressament a favor de la cessió de les obres d'art de la Franja a Barbastre ho va fer, sens dubte, amb el vist-i-plau –si no l'ordre directa– de Vicente Juan. Per alguna raó, tan bon punt Joan Pau II hagué pronunciat les paraules sobre el transvasament, Vicente Juan era nomenat bisbe d'Eivissa. Segons diverses fonts consultades per Eugeni Casanova al Vaticà, aquesta nova destinació era un càstig per haver provocat gairebé un incident diplomàtic.

Per damunt de Juan, a la secretaria d'estat, hi havia l'espanyol Eduardo Martínez Somalo, pertanyent també a l'extrem més dretà de l'església espanyola, el mateix que representen a l'estat Rouco Varela, novament president de la Confederació Episcopal Espanyola. Martínez Somalo, que finalment seria nomenat cardenal camarlenc per Joan Pau II (el que assumeix la direcció de l'Església després de la mort del papa), era una altra veu favorable clarament als interessos de Barbastre.

Els membres del Tribunal. Al Tribunal Suprem de la Signatura Apostòlica hi ha un dels dos cardenals d'arreu del món que són oficialment membres de l'Opus Dei. És espanyol i va ser secretari d'Escrivá de Balaguer durant més de vint anys: El cardenal Julián Herranz –que és cardenal pel fet de ser de l'Opus Dei– era jutge de l'esmentat Tribunal de la Signatura, que ha estat el que constantment ha anat ignorant els recursos del bisbat de Lleida con-

Joaquín Navarro-Valls

El cardenal Giovanni Battista.

El cardenal Eduardo Martínez Somalo.

Pedro López Quintana, bisbe de Barbastre.

El bisbe d'Eivissa, Vicente Juan.

tra la decisió de lliurar les obres d'art. Herranz, nascut a Còrdova, era, a més, membre de la fonamental Congregació per als Bisbes, una altra institució que Herranz també situà contra Lleida. El prefecte d'aquesta congregació, el tot-poderós Giovanni Battista Re, també va ser captat per la causa de Barbastre i s'hi ha implicat activament.

Segons l'historiador Josep Maria Prim, només un dels membres d'aquesta congregació, un bisbe irlandès, es va interessar pels arguments de la diòcesi de Lleida "i aviat va ser apartat de la congregació d'una manera molt subtil".

Al Tribunal de la Signatura Apostòlica hi havia també dos valencians activament enemics dels recursos presentats contra la segregació del Museu de Lleida. Joaquín Llobell és membre numerari de l'Opus i clarament favorable a l'engrandiment del bisbat que va veure nàixer el fundador de l'obra —o *el pare*, com l'anomenen els seus membres.

L'altre és Vicente Cárcel Ortí, considerat el gran puntal de l'arquebisbe de València, García-Gasco, a Roma. Tot i que no és numerari, Cárcel Ortí publica els seus llibres a les editorials de l'Opus —concretament, l'editorial Rialp publicà el 1990 *La persecució religiosa en España durante la Segunda República (1931-1939)*.

L'Opus, ara. El pontificat de Benet XVI ha estat un cert retrocés per als membres de l'Opus pel que fa a nombre d'efectius. La jubilació de Navarro-Valls i l'edat avançada del cardenal Herranz deixen la cúpula del Vaticà aparentment òrfena de membres numeraris. No és ben bé així, perquè es mantenen càrrecs importants en les congregacions, com ara els de Joaquín Llobell i molts simpatitzants de l'*obra*, des del cardenal Re fins a Martínez Somalo, en un moment en què uns altres moviments religiosos, com els neocatecumenals (o *kikos*) o els legionaris de Crist mi-

ren de prendre posició. Però la principal carta que l'Opus conserva sota la màniga és l'anomenada *prelatura*. El successor d'Escrivá de Balaguer, Álvaro del Portillo, va aconseguir per a l'Opus Dei una prelatura que els situa en contacte directe amb el papa. En paraules de Josep Maria Prim "la prelatura implica que tots els afers de l'Opus els resol el seu bisbe prelat, i no el seu bisbe ordinari, la qual cosa li dona un poder brutal". L'actual bisbe prelat de l'Opus, monsenyor Javier Echevarría (Madrid, 1932) té fàcilment uns minuts d'audiència papal per a resoldre les coses de l'*obra*. A més, té un seient a la Congregació dels Sants, la Congregació per al Clergat i —no faltaria sinó— al Suprem Tribunal de la Signatura Apostòlica. Aquest bisbe prelat i un sant al cel asseguren a l'Opus més força i legitimitat que als legionaris de Crist o als *kikos*.

Alex Milian

Programació setmanal Octubre CCC

12/2008

Octubre Centre de Cultura Contemporània / Sant Ferran, 12 / 46001 València / Tel. (34) 96 315 77 99 / www.octubre.cat

Dimecres 3 de desembre

Institut del Territori. L'oci: un motor de transformació territorial.

17.00h. "Otium, turisme i consum.

Construcció cultural del concepte i noves tendències socials"

A càrrec de *José Antonio Donaire*, professor de Geografia (Universitat de Girona)

18.15h. "Els espais d'oci, còmplices d'un model territorial difús"

A càrrec de *Fernando Vera*, catedràtic d'Anàlisi Geogràfica Regional (Universitat d'Alacant)

19.30h. "El negoci de l'oci. Un intent de valoració econòmica"

A càrrec de *Francesc Sastre*, director de

l'Escola d'Hoteleria i professor d'Economia Aplicada (Universitat de les Illes Balears)

Dijous 4 de desembre

Institut del Territori. L'oci: un motor de transformació territorial.

17.00h. "Consum de recursos i impacte ambiental"

A càrrec de *Marti Boada*, de l'Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals (Universitat Autònoma de Barcelona)

18.15h. "Tematització, imitació, plagi. L'experiència de la hiperrealitat"

A càrrec de *Salvador Antón*, professor d'Anàlisi Geogràfica Regional (Universitat

Rovira i Virgili, Tarragona)

19.30h. "Espai urbà, espai d'oci.

Els efectes socials de la ciutat tematitzada"

A càrrec de *Agustín Santana*, professor d'Antropologia Social (Universitat de La Laguna, Tenerife)

Col·lectiu Obertament

19.30h. **Presentació de l'Agenda-Guia 2008 "La casa que ens habita"**, amb *Vicent Martínez* (Punt Mobles), *Sergi Prat* (president del Col·lectiu Obertament) i *Josep Carles Català* (vicepresident).

Notes al peu (cicle de pop)

20.00h. **La Jr** (pop experimental / Xixon)

